Evaluatie gezondheidsbeleid Hillegom 2013-2016, situatie 2017

Jacobine Glasbergen
Versie: 1.0
Status: definitief
24-10-2017

1 Inhoudsopgave

1 Inhoudsopgave 2
2 Inleiding 3
3 Evaluatie van doelen uit beleidsnota 2013-2016 3
3.1 Opbouw beleidsnota 2013-2016 3
3.2 Kwantitatieve doelen 3
3.2.1 Interpretatie van bijlage 2 4
3.3 Kwalitatieve doelen 5
3.3.1 Buurtsportcoaches Hillegom 5
3.3.2 Jongerenwerk Welzijnskwartier 6
3.3.3 Gemeente Hillegom 7
3.3.4 GGD HM 7
3.3.5 Welzijnskompas 8
3.3.6 Lekker in je lijf 8
4 Gezondheid en Welzijn in Hillegom 2017 9
4.1 Kerncijfers GGD 9
4.2 Vragen die binnenkomen bij het sociaal loket 11
5 Conclusies 12

2 Inleiding

In de startnota gezondheidsbeleid is ingegaan op het proces en de inhoud richting een gezondheidsbeleid Hillegom 2018-2021.
Een onderdeel daarvan is de evaluatie van het gezondheidsbeleid 2013-2016. Deze evaluatie kan mede richting geven aan de op te stellen beleidsnota 2018-2021.
In bijgaand document worden de doelen van de beleidsnota gezondheid en sportstimulering 'Gezonder in Hillegom' 2013-2016 geëvalueerd en de huidige situatie geanalyseerd.
Hiervoor is gebruik gemaakt van kwantitatieve (cijfermateriaal, ingezette programma's) en kwalitatieve gegevens (ervaringen van professionals).
Een overzicht van de bronnen is te vinden in bijlage 1.

3 Evaluatie van doelen uit beleidsnota 2013-2016

3.1 Opbouw beleidsnota 2013-2016

In de beleidsnota 2013-2016 is er zwaar ingezet op 'bewegen en sport' als één van de belangrijkste instrumenten om gezondheidswinst voor de inwoners van Hillegom te bereiken.
In de landelijke en regionale gezondheidsnota's werden sporten en bewegen als speerpunt benoemd om de gezondheid van mensen te verbeteren. Deze speerpunten zijn overgenomen in de beleidsnota. De ambities op deze speerpunten hadden betrekking op regelmatig sporten, voldoen aan de beweegnorm en vermindering van overgewicht.
De nota volksgezondheid 2013-2016 'Gezonder in Hillegom' had daarom een zekere overlap met de sportnota 2013-2016 'Sporten in Hillegom'. Voor uitgebreidere informatie over de evaluatie van de sportnota en de huidige stand van zaken m.b.t. sporten, verwijzen we naar de onlangs vastgestelde sport- en beweegnota Hillegom 2017-2020.

De beleidsnota 2013-2016 had een matrix structuur.
De volgende vijf doelgroepen stonden centraal: kinderen, jongeren, kwetsbare ouderen, allochtonen, mensen met een lage sociaaleconomische status.
Vanuit de landelijke beleidsnota 'Gezondheid dichtbij' waren de speerpunten overgenomen: overgewicht, roken, schadelijk alcoholgebruik, depressie en diabetes. De speerpunten waren niet voor alle doelgroepen relevant.

3.2 Kwantitatieve doelen

De beleidsnota 2013-2016 richtte zich op het stimuleren van sporten en bewegen om een betere gezondheid te krijgen. Een betere gezondheid hangt echter af van meer factoren: gezond en voedzaam eten, voldoende rust en een gezonde omgeving. Het lokale gezondheidsbeleid richtte zich niet op al deze factoren. De nota richtte zich op: "Datgene wat de gemeente kan beïnvloeden, het stimuleren van bewegen en sporten".
De ambities voor deze beleidsnota hadden betrekking op regelmatig sporten, voldoen aan de beweegnorm en vermindering van overgewicht. Vanuit de gedachte dat mensen die meer bewegen, meer calorieën verbranden en gewicht verliezen.
In bijlage 2 zien we de resultaten van de ambities en, waar mogelijk[1], vergeleken met andere gemeenten.

[1] Omdat de definitie m.b.t. beweegnorm/sport in 2016 veranderd is t.o.v 2012 zijn de cijfers bij het kopje 'voldoen aan de beweegnorm' in de kerncijfers van 2012 en 2016 niet met elkaar te vergelijken. Op ons verzoek heeft de GGD de cijfers van Hillegom opnieuw berekend (met de norm van 2016), zodat we deze cijfers in bijlage 2 van 2012 wel kunnen vergelijken met de cijfers van 2016.
De 'beweeg' cijfers van 2012 voor Teylingen en Lisse zijn niet omgerekend. Een vergelijking tussen Hillegom, Teylingen en Lisse in 2012 kan dus alleen gemaakt worden op basis van de kerncijfers 2012.

3.2.1 Interpretatie van bijlage 2

Als we kijken naar bijlage 2, dan valt op dat op een aantal punten de ambitie van de beleidsnota 2013-2016 niet gehaald is. De vraagt rijst of dit kwam omdat de ambitie vrij hoog was? Ten tijde van het schrijven van deze beleidsnota waren de gegevens van de gezondheidsmonitor 2012 nog niet bekend.

3.2.1.1 Wekelijks sporten

We zien dat het percentage volwassenen dat wekelijks sport in de periode 2008-2012 gestegen is, maar na de meting in 2012 aanzienlijk gedaald is.
Het percentage in Lisse, Teylingen en Hollands Midden ligt resp. 3, 8 en 3% hoger.
Het percentage ouderen en kinderen[2] dat wekelijks sport blijft nagenoeg gelijk vanaf 2008.
De percentages liggen in 2016 3% lager dan Hollands Midden.

3.2.1.2 Voldoen aan de beweegnorm

Het aantal volwassenen en ouderen dat voldoet aan de beweegnorm is in de afgelopen jaren aanzienlijk gestegen. Vergeleken met Lisse, Teylingen en Hollands Midden scoort Hillegom over het algemeen iets beter.
Voor kinderen is dit percentage licht gedaald. Het percentage is echter gelijk aan het percentage Hollands Midden.

Ten opzichte van het landelijk gemiddelde voldoen meer Hillegommers aan de beweegnorm (minimaal 5 dagen een half uur of meer matig intensief) vergeleken met gemiddeld in Nederland (66% versus 60%). Toch sporten even veel Hillegommers minimaal eens per week. (56% voor zowel Hillegom als Nederland). Blijkbaar halen meer Hillegommers de beweegnorm door ‘niet-sport-activiteiten’ zoals lopen/fietsen naar opleiding of werk of lichamelijk zwaar werk.

3.2.1.3 Matig of ernstig overgewicht

Het aantal volwassenen en ouderen met overgewicht en obesitas is de afgelopen jaren heel licht toegenomen. De situatie de afgelopen 4 jaar is nagenoeg vergelijkbaar met Teylingen, Lisse[3] en Hollands Midden.
Het percentage voor kinderen is nagenoeg gelijk gebleven en is vergelijkbaar met Hollands Midden.

[2] Voor kinderen ontbreken de cijfers van 2016. De laatste kerncijfers jongeren/gezondheidsmonitor dateert uit 2013. Deze cijfers zijn ook nog niet ‘omgezet’ naar de beweeg/sportnorm van 2016.
[3] In Lisse is er echter een significant lager percentage (10%) van ouderen met obesitas.

3.3 Kwalitatieve doelen

Op basis van de speerpunten en doelgroepen zijn er voor de diverse doelgroepen kwalitatieve doelen gesteld. Zie bijlage 3
Hieronder een overzicht van een aantal organisaties dat programma's hiervoor heeft uitgevoerd.

3.3.1 Buurtsportcoaches Hillegom

Eén van de partners die veel heeft bijgedragen om de doelen te behalen zijn de buurtsportcoaches met 'Hillegom in beweging'. In hun evaluatie 'inzet buurtsportcoaches gemeente Hillegom 2013-2016' is te lezen dat op alle doelen[4] programma's zijn ingezet en met welk resultaat. Vanaf 2013 is het prestatieplan jaarlijks met de gemeente geëvalueerd en is er in overleg bijgestuurd. Er is met succes ingezet op samenwerking met verschillende partners. Dit heeft geresulteerd in een breed aanbod van sport/spel en beweegactiviteiten voor een brede doelgroep in Hillegom en voor meer bekendheid van de buurtsportcoaches en hun (toegevoegde) waarde. Onderstaande tabel uit de evaluatie van SportSupport geeft een overzicht van de bijdrage van de buurtsportcoaches aan de doelen uit de beleidsnota.

Realisatie doelstellingen gerelateerd aan inzet buurtsportcoaches uit beleidsnota 'Gezonder in Hillegom' 2013-2016	
Kinderen worden in contact gebracht met verschillende (georganiseerde) sporten en vormen van beweging, waarbij nadruk wordt gelegd op terugkerende beweegmogelijkheden.	De buurtsportcoaches hebben structureel aanbod geïnitieerd, georganiseerd en waar nodig uitgevoerd. Wekelijks waren zij actief met Sport op straat op speelpleinen, bij kinderopvangorganisaties en buitenschoolse opvangorganisaties is wekelijks sportaanbod gedoceerd. Bij scholen zijn schoolpleinactiviteiten uitgevoerd. Sportverenigingen hebben veelvuldig de gelegenheid gekregen om bij activiteiten aan te sluiten om zo de sport(vereniging) te profileren
Kinderen met een handicap moeten in de gelegenheid zijn om te sporten.	De buurtsportcoaches hebben divers aanbod georganiseerd voor de doelgroep, met name in samenwerking met de Savioschool. Structureel is opeenvolgend Hillegym Extra, Hillegym Savio en Sport & Spel Speciaal georganiseerd. De buurtsportcoach sloot aan bij het regionaal overleg aangepast sporten.
Sport en bewegen op en rond het Fioretti College	In samenspraak met het Fioretti College zijn meerdere plannen opgesteld om sport en bewegen op en rond het Fioretti College te initiëren. BV Hillegom '85 heeft clinics uitgevoerd, het team organiseerde het streetevent voor ruim 800 leerlingen. Deze en andere initiatieven hebben vanwege gebrek aan animo of tekort aan financiële middelen geen doorgang gekend.
De buurtsportcoach biedt meer mogelijkheden om jongeren buiten te laten sporten en bewegen	Voor jongeren is een structureel aanbod op de playground in de wijk georganiseerd. In samenwerking met Welzijn Hillegom en Jongerenwerk Hillegom zijn maandelijkse activiteiten georganiseerd.

[4] Er zijn geen programma's ingezet speciaal gericht op allochtonen. 30% van de deelnemers aan activiteiten had een migratie achtergrond.

Kwetsbare ouderen laten bewegen in de directe omgeving	Geïnitieerd door de buurtsportcoaches zijn een wandel- en een fietsactiviteit opgezet. Hierin is samengewerkt met het Pluspunt en Aarts Sports. In opdracht van Welzijn Hillegom heeft de buurtsportcoach beweeglessen gegeven in het Pluspunt en bij Maronia adviezen gegeven over sport en bewegen voor de doelgroep.
Activiteiten georganiseerd door de buurtsportcoach voor allochtonen	Voor inwoners met een migratieachtergrond zijn geen aparte activiteiten georganiseerd. 30% van de deelnemers aan alle activiteit had een migratieachtergrond.
Uitvoering Hillegym Gezond	In 2014 en 2015 is heeft een lessenreeks Hillegym Gezond gedraaid. Ondanks inspanningen van alle betrokken professionals was het erg trekken om kleine groepjes (6-8 deelnemers) te formeren. Eind 2015 is besloten om deze inspanning niet meer te leveren. Onder andere bij de vakantiesportinstuiven is nu een aantal keer een diëtiste aanwezig voor informatievoorziening. In 2016 is het team buurtsportcoaches gestart met maandthema's (gericht op gezonde leefstijl). Het thema staat centraal in de (online) communicatie en de programmering.

Dat de wens of noodzaak van een interventie/programma niet altijd garant staat voor het succes van een interventie/programma bewijst onderstaande tekst uit de evaluatie:

"Wanneer deelnemersaantallen achterblijven op de verwachting/doelstelling wacht het team niet af maar zet zij alle zeilen bij. Wanneer deze inspanning niet voldoende blijkt kan worden besloten het project stop te zetten. Zo is bijvoorbeeld Hillegym Gezond (project voor kinderen tussen de 7 en 14 jaar met overgewicht) gestopt. Buurtsportcoaches zijn overtuigd van de noodzaak (gebaseerd op cijfers GGD) maar na twee jaar is het project ondanks goede resultaten bij de doelgroep gestopt. Helaas bleef na diverse promotionele acties het deelnemersaantal ver achter op het noodzakelijke minimum. De participatie van onder andere GGD, huisartsen, diëtiste en basisscholen en de promotie via deze kanalen heeft niet het gewenst aantal aanmeldingen opgeleverd. Buurtsportcoaches zijn tot de conclusie gekomen dat de noodzaak er is maar vanuit de bewoners de motivatie ontbrak hieraan deel te nemen. Met het wegvallen van dit project is de noodzaak gebleven en zijn de buurtsportcoaches op zoek gegaan naar andere wegen om de doelgroep te verleiden tot een gezonde(re) leefstijl. Huidige inzet op deze problematiek is het stimuleren bij activiteiten het drinken van water en het nuttigen van gezonde voeding. Op social media werken zij met maandthema's (promoten van een gezonde(re) leefstijl) en bij de sportinstuiven is regelmatig een diëtiste aanwezig die een activiteit verzorgt."

3.3.2 Jongerenwerk Welzijnskwartier

Vanaf 2016 is Welzijnskwartier (jongerenwerk) in Hillegom actief. De visie van Welzijnskwartier op het jongerenwerk in Hillegom, gebaseerd op de uitgangspunten van de 'Uitvraag Jongerenwerk' van de gemeente Hillegom (juli, 2015) en in nauwe aansluiting op het jongerenwerk van Welzijnskwartier in de rest van de duin- en bollenstreek:

- *Jongerenwerk van Welzijnskwartier bevordert de gezondheid.*

Gezondheid als thema –in beweging, sport en gezond gewicht- heeft onze aandacht, alsmede de mentale gezondheid waarbij wij het meedoen aan lokale, laagdrempelige creatieve en culturele

activiteiten stimuleren. Ook zal het jongerenwerk pro-actief anticiperen op het gebruik van drugs, alcohol en sigaretten door jongeren. Het jongerenwerk in Hillegom zal een restrictief alcoholbeleid voeren en tevens passende preventieve en educatieve activiteiten voor jongeren over alcohol- en drugsgebruik organiseren.

Het jongerenwerk heeft uiteraard een preventieve functie op dit gebied. Concreet betekent dit dat er met het jongerenwerk de afgelopen periode (vanaf januari 2016) de volgende activiteiten al dan niet in samenwerking met andere partijen zijn neergezet:

- Het voorlichten van groepen jeugdigen (i.s.m. Brijder) over gebruik alcohol en drugs.
- Gezonde voeding stimuleren middels kookcafés en het aanbieden van fruit tijdens de inloopactiviteiten.
- Doe-middagen waarin gezonde voeding en sport belangrijke elementen waren en zijn. Hierin wordt nauw samengewerkt met de buurtsportcoaches.
- Tijdens activiteiten, puur bedoeld, voor jongeren onder de 18 jaar wordt er geen alcohol geschonken en is roken in de rookruimte verboden.

3.3.3 Gemeente Hillegom

De gemeente Hillegom heeft het Uitvoeringsplan alcoholmatiging 2013-2016 uitgevoerd. Daarnaast is er in 2015 gestart met het jeugdsport- en cultuurfonds.

3.3.4 GGD HM

3.3.4.1 Gezondheidsbevordering jeugd

GGD HM zet in op gezondheidsbevordering jeugd in Hillegom, door samenwerking met en vanuit het Centrum Jeugd en Gezin en de scholen.
In 2013 – 2016 is onder andere ingezet op het programma Gezonde School. Gezonde school is een effectieve en planmatige werkwijze om gezondheid een plek te geven in het schoolbeleid. De GGD Hollands Midden ondersteunt scholen hierbij. Er kan door scholen uit verschillende thema's gekozen worden, waarop diverse interventies/programma's ingezet kunnen worden.
Er is invulling gegeven aan de volgende thema's:
Relationele en seksuele ontwikkeling
Verslavingspreventie
Voeding en bewegen
Sociaal-emotionele ontwikkeling
Gezondheidsbevordering 18+
Uit de inhoudelijke rapportages gezondheidsbevordering 2014-2016 van de GGD komen de volgende aanbevelingen naar voren:

- Meer inzetten op weerbaarheidstrainingen (sociaal-emotionele ontwikkeling) i.v.m. gezondheidsbevordering omtrent voeding, verslaving, seksualiteit en sociale omgang. Dit geldt voor zowel het basis- als het voortgezet onderwijs.

3.3.4.2 Preventieve activiteiten volwassenen

De GGD biedt tal van preventieve gezondheidsprogramma's (in samenwerking met partners).
Er worden o.a. cursussen stoppen met roken gegeven, gezonde leefstijl en beweegcursussen voor mensen met lage inkomens (zie ook 3.3.5).

3.3.5 Welzijnskompas

De welzijnsadviseurs van WelzijnsKompas ondersteunen jaarlijks tussen de 300 en 350 kwetsbare bewoners van Hillegom. Waar vragen deze bewoners (75% ouderen) van Hillegom ondersteuning van de adviseur bij?

	2014	**2015**	**2016**
Hulp bij huishouding	31%	25 %	24,9%
Wonen	17%	15 %	14,4%
Vervoer	23%	19%	19%
Financiën	9%	17%	14,8%
Dagbesteding	11%	15%	12,6%
Psychosociaal	9%	11%	7,8%

Welzijnskompas zet met diverse activiteiten/programma's in op het voorkomen van eenzaamheid, bewegen, dagbesteding van ouderen. Welzijnskompas ziet, door het langer thuis wonen van ouderen, steeds vaker mensen met meervoudige en vaak ook ernstige problematiek: bv. dementie, alcoholisme, psychiatrie, eenzaamheid, depressie.
Daarnaast blijkt door ondersteuning aan mantelzorgers dat 50% zich overbelast voelt.

In 2016 is het project Welzijn op recept van start gegaan. Welzijn op recept is een methode om mensen met psychosociale klachten vanuit de huisartspraktijk door te verwijzen naar sociale- en welzijnsactiviteiten, zoals vrijwilligerswerk, creatieve activiteiten en bewegen. In Hillegom schrijft de huisarts een welzijnsrecept uit, waarmee de cliënt naar de welzijnscoach van Welzijnskompas Hillegom kan gaan. In 2016 zijn er 18 cliënten geweest die hier gebruik van hebben gemaakt.

3.3.6 Lekker in je lijf

'Lekker in je Lijf' is een gezamenlijk initiatief van fysiotherapiepraktijken, gemeente, Zorg en Zekerheid en de GGD Hollands Midden. Het is een beweegprogramma voor mensen met overgewicht, vergoed vanuit de gemeentepolis.
De eindevaluatie van Lekker in je Lijf vindt dit najaar plaats. De resultaten zullen echter voornamelijk voor alle praktijken samen worden geëvalueerd, aangezien het aantal deelnemers per praktijk in enkele gevallen te laag is om uitspraken hierover te kunnen doen.
Om deze reden is er nog niets te zeggen over de vergelijking tussen Hillegom en andere gemeenten.

In Hillegom hebben in totaal 18 deelnemers meegedaan aan Lekker in je Lijf, verdeeld over 2 groepen. Het programma is uitgevoerd door fysiotherapiepraktijk Van Veenendaal.
Een voorlopige conclusie is dat een redelijk groot deel van de deelnemers afhaakt gedurende het programma. Dit is een regionale trend. De deelnemers in Hillegom zijn gestopt om uiteenlopende redenen: operatie, problemen in de thuissituatie en gezondheids- en psychische problematiek.
Over het algemeen is van veel deelnemers de reden van stoppen onbekend. Bij deelnemers van wie we wel een reden weten, heeft de oorzaak vaak betrekking op praktische redenen (bijv. tijden schikken niet) of lichamelijke problemen.

4 Gezondheid en Welzijn in Hillegom 2017

Naast de evaluatie van het gezondheidsbeleid zijn er ook andere indicatoren die een beeld geven van de gezondheid en welzijn in Hillegom 2017. Hieronder wordt er een aantal belicht.

4.1 Kerncijfers GGD

In 2012 en 2016 heeft de GGD gezondheidspeilingen bij volwassenen en ouderen gedaan. Op verzoek heeft de GGD een interpretatie van deze kerncijfers gegeven en een vergelijking gemaakt tussen de situatie in 2012 en 2016.

Resultaten gezondheidspeiling Hillegom (2016 versus 2012)

Uit de kerncijfers van de volwassenen- en ouderenpeiling 2016 zijn de volgende conclusies te trekken over de 18-plussers in de gemeente Hillegom. Tevens zijn de kerncijfers vergeleken met de uitkomsten uit de vorige peiling (2012), voor zover de onderwerpen vergelijkbaar zijn nagevraagd. Opvallende trends worden hier ook beschreven.

Lichamelijke gezondheid en zorg

- De helft van de ouderen in Hillegom heeft één of meer langdurige aandoeningen. Dit is vergelijkbaar met de overige gemeenten in de regio Hollands Midden en met Nederland. In Hillegom zijn echter wel méér ouderen die zich ernstig belemmerd voelen door deze langdurige aandoening(en)[5]: één van de acht ouderen met een langdurige aandoeningen is ernstig belemmerd, in Nederland is dit één van de veertien.
- Meer Hillegommers zijn tussen 2012 en 2016 mantelzorg gaan geven: vooral meer ouderen geven mantelzorg: van één van de elf ouderen naar één van de zes à zeven. Ook in Hollands Midden is deze sterke stijging te zien, in Nederland is de stijging minder.
- Eén van de zes ouderen die mantelzorg geven, voelen zich hierdoor belast. Bij volwassenen is dit één van de twaalf.
- Eén van de vijf à zes ouderen in Hillegom ontvangt enige vorm van hulp vanwege hun eigen gezondheid (waarbij de hulp geleverd wordt door een professional, mantelzorger of vrijwilliger). Het gaat vooral om huishoudelijke hulp. Dit is vergelijkbaar met 2012.
- De behoefte aan (meer) hulp is in Hillegom echter verdubbeld: van één van de twintig ouderen in 2012 naar één van de negen ouderen in 2016. In Hollands Midden is de 'niet-uitgevoerde hulp' eveneens gestegen. Dit is ondanks dat meer mensen mantelzorg zijn gaan geven.

Ouderen blijven langer zelfstandig wonen, de zorg die ouderen nodig hebben moet meer geleverd worden door hun eigen netwerk (die deels ook al op leeftijd zijn). Deze ontwikkelingen zijn goed te zien in de cijfers, maar heeft ook gevolgen voor het gemeentelijk beleid: de ondersteuning van mantelzorgers zal meer aandacht vragen en eventueel versterkt moeten worden om te voorkomen dat mantelzorgers overbelast raken en voor ouderen die onvoldoende netwerk hebben, moet passende ondersteuning worden gezocht.

- Eén van de zes 19 t/m 64-jarigen ervaart veel stress door (een combinatie van) dagelijkse activiteiten.

[5] Wegens gezondheidsproblemen beperkt in activiteiten die mensen gewoonlijk doen.

- Hillegomse ouders van kinderen t/m 18 jaar hebben meer behoefte aan hulp of advies in verband met de opvoeding van hun kind(eren) dan vier jaar geleden: het percentage is gestegen van 25% naar 35%. In Hollands Midden is het percentage eveneens gestegen, maar is de stijging minder groot (van 26% naar 30%).
- Zelfstandig wonende ouderen in Hillegom hebben relatief weinig te maken met ouderenmishandeling in vergelijking met gemiddeld in Nederland: 2,3% van de ouderen in Hillegom heeft afgelopen jaar te maken gehad met ouderenmishandeling ten opzichte van 5,4% in Nederland.

Leefstijl

- Relatief veel Hillegommers bewegen voldoende (minimaal 5 dagen een half uur of meer matig intensief) vergeleken met gemiddeld in Nederland (66% versus 60%). Toch sporten even veel Hillegommers minimaal eens per week. (56% voor zowel Hillegom als Nederland). Blijkbaar halen meer Hillegommers de beweegnorm door 'niet-sport-activiteiten' zoals lopen/fietsen naar opleiding of werk of lichamelijk zwaar werk.
- Bijna de helft van de Hillegommers van 19 t/m 64 jaar heeft overgewicht (48%) en 57% van de ouderen. Het percentage is bij volwassenen iets gestegen, bij ouderen is het gelijk gebleven in vergelijking met 2012.
- Obesitas komt bij 19 t/m 64-jarigen even vaak voor in Hillegom als in Nederland. Bij ouderen komt er iets minder obesitas voor in vergelijking met Nederland (14% versus 17%). Zowel landelijk als in Hillegom is het percentage mensen met obesitas gestegen in vier jaar tijd.
- Minder volwassen Hillegommers roken dan vier jaar geleden: het percentage rokers is gedaald van 27% naar 20%. Ook in Hollands Midden is het percentage gedaald. Bij ouderen zijn de percentages in de beide jaren gelijk gebleven (12%).
- Het alcoholgebruik is onder Hillegommers gedaald: Hillegommers drinken gemiddeld twee tot drie glazen minder per week dan in 2012. Ouderen drinken echter nog steeds wekelijks bijna twee glazen meer dan gemiddeld in Hollands Midden. Ook drinken minder Hillegommers overmatig veel alcohol ten opzichte van vier jaar geleden; toen was het percentage hoger dan het regionale gemiddelde, nu is het gelijk aan dit gemiddelde. Het percentage Hillegommers dat grote hoeveelheden alcohol per keer drinkt is niet gedaald (dit zijn meestal de jongvolwassenen).
- Het gebruik van soft- of harddrugs onder volwassen Hillegommers is vergelijkbaar met gemiddeld in Hollands Midden.

Voor een aantal leefstijlfactoren steken Hillegommers gunstig af tegenover de inwoners uit hele regio of Nederland. Maar, zo constateert de GGD, roken, obesitas en alcoholgebruik bij bepaalde groepen zijn thema's die nog steeds beleidsaandacht verdienen.

Werk en rondkomen

- Vier van de vijf volwassen Hillegommers heeft betaald werk en één van de acht werkt (evt. naast een betaalde baan) als ZZP-er. Van de 65-plussers verricht eveneens een van de acht ouderen nog betaald werk.
- Ongeveer even veel volwassenen als ouderen verrichten vrijwilligerswerk (rond de 29%).
- Qua inkomen, uitkering en moeite met rondkomen scoren Hillegommers relatief gunstig vergeleken met heel Nederland. Vergeleken met Hollands Midden is er geen verschil in percentages. Ten opzichte van 2012 geven minder Hillegommers aan dat ze grote moeite hebben om rond te komen (van 6.5% naar 2.8%), maar het percentage Hillegommers dat schulden heeft, is in deze periode niet gedaald. (8% in 2016).

- Hillegommers hebben minder vaak een laag inkomen ten opzichte van Nederland (maximaal 16.100 euro), maar het percentage is vergelijkbaar met gemiddeld in Hollands Midden.

Hillegommers staan er beter voor qua werk en rondkomen dan vier jaar geleden. In 2012 hadden de Hillegommers het moeilijker dan gemiddeld in Hollands Midden, nu is er geen verschil in werk en rondkomen tussen de Hillegommers en Hollands Midden. Toch heeft één van de twaalf Hillegommers nog schulden.

Woon- en leefomgeving

- Hillegommers zijn tevreden met de woning, woonomgeving en het groen dat in hun buurt aanwezig is. Zij vinden dat er voldoende groen is en vrijwel iedereen onderkent het belang van groen. Hierin zijn ze niet anders dan de andere inwoners van Hollands Midden.
- Eén van de acht volwassenen heeft schimmel- of vochtplekken in de woonkamer of slaapkamer.
- Bijna een kwart van de volwassenen ervaart ernstige geluidshinder in de woning en één van de veertien ervaart ernstige geuroverlast.
- Twee derde van de volwassenen geeft aan dat er mogelijk schadelijke milieufactoren in hun omgeving zijn (vooral landbouw/bollenvelden). Dit is hoger dan in Hollands Midden (66% versus 49%). Ondanks dit hogere percentage, zijn niet méér Hillegommers dan gemiddeld in Hollands Midden bezorgd om hun gezondheid vanwege deze milieufactoren (9%).

Ondanks dat Hillegommers tevreden zijn over hun leefomgeving, zijn er toch thema's aan te wijzen in de leefomgeving die, zowel direct als indirect, invloed kunnen hebben op de gezondheid van de inwoners.

4.2 Vragen die binnenkomen bij het sociaal loket

De vragen die binnenkomen bij het sociaal loket Hillegom in 2014, 2015 en 2016 zijn vergeleken.

	2014	**2015**	**2016**
Inkomensondersteuning	3611	3101	2995
Welziin	904	1163	1130
Wonen	138	156	138
Zorg	478	867	959

Bij inkomensondersteuning gaat het om vragen bij bv: eigen bijdragen, toeslagen, kwijtscheldingen, bijzondere bijstand, leerlingenvervoer, levensonderhoud.
Bij welzijn gaat het om vragen bij bv: gehandicaptenparkeerkaart, inburgering, jeugdwet, WMO voorzieningen, mantelzorg.
Bij wonen gaat het omvragen bij bv: huurwoningen, WMO woonvoorzieningen.
Bij zorg gaat het om vragen bij bv: WMO algemeen, Sociaal Team, WMO verslagformulieren.

Er is een aanzienlijke toename in het aantal zorgvragen. Dit is te verklaren door de decentralisatie in 2015, toen het Sociaal team is begonnen. Deze staat onder zorg geregistreerd.
Er is een afname in vragen inkomensondersteuning 2016. Dit is te verklaren door:

- Het helpen met kwijtschelding invullen was een taak van loket. In 2016 is de procedure aanvraag kwijtschelding gewijzigd. Dit zorgde voor minder ondersteuningsvragen.
- Afname schulddienstverlening: mensen komen minder snel in de schulden terecht. Crisis was 2014/2015

Vanaf 2016 worden de spreekuren over mantelzorg niet meer in gemeentehuis gehouden, maar in het dienstencentrum. Dit verklaart de afname in vragen bij het sociaal loket in de categorie Welzijn (en daarmee de toename bij Welzijnskompas; zie ook 3.3.5).

5 Conclusies

Uit voorgaande kan de volgende stand van zaken opgemaakt worden:

- De ontwikkelingen op de speerpunten die beschreven zijn in het gezondheidsbeleid 2013-2016, zijn niet gemonitord per afzonderlijke doelgroep. Conclusies over ontwikkelingen per doelgroep ontbreken daarom.
- Over het algemeen is de gezondheidssituatie van volwassenen in Hillegom in 2016 verbeterd ten opzichte van 2012. Een vergelijking van Hillegom met Hollands Midden valt over het algemeen gunstig uit voor Hillegom.
- Er zal aandacht moeten blijven voor de relatie leefomgeving – gezondheid.
- Uit de metingen van de GGD HM komen met name de volgende aandachtsgebieden naar voren:
    - Roken
    - Overgewicht
    - Alcoholgebruik
    - Ouderen die belemmerd worden door langdurige aandoeningen/behoefte hebben aan meer hulp
    - Toename (overbelaste) mantelzorgers
- Hillegommers, hoewel ze wat minder sporten dan Hollands Midden, bewegen wel voldoende. De neergaande tendens bij de volwassenen behoeft wel aandacht. Aandacht voor (voorkomen van) overgewicht blijft gewenst.
- Bovenstaande aandachtspunten worden bevestigd door ervaringen van organisaties in het sport/zorg/welzijnsveld.
    - Het (blijvend) motiveren van mensen tot gezond gedrag is een (complex) aandachtspunt.
    - Het langer thuis blijven wonen van ouderen met (complexe) problematiek vraagt specifieke aandacht.
- Voor kinderen en jongeren lijken overgewicht, roken, alcohol- en drugsgebruik eveneens aandachtspunten. De jongerenpeiling van de GGD HM die uitgevoerd wordt in 2018 zal daar meer inzicht in geven. Inzet op weerbaarheidstrainingen, voorlichting en het betrekken van ouders hierbij wordt aanbevolen.
- Er wordt in steeds meer programma’s c.q. interventies door verschillende partijen samengewerkt. Dit bevordert een eenduidigheid in het volksgezondheidbeleid en biedt mogelijkheden voor een gemeenschappelijke, specifiek Hillegomse, aanpak voor speerpunten.